

BIANCA SELEJAN-GUȚAN

DREPT CONSTITUȚIONAL ȘI INSTITUȚII POLITICE

VOLUMUL 2

Ediția a 5-a, revăzută și adăugită

Editura

Hamangiu

CUPRINS

CAPITOLUL 1. DESPRE PUTERE	1
§1. Noțiunea puterii	1
1.1. Fenomenul puterii în societate	1
1.2. Puterea politică și puterea de stat (puterea publică)	2
§2. Originea și trăsăturile puterii publice	3
2.1. Probleme terminologice. Suveranitatea puterii	3
2.2. Teorii privind legitimitatea puterii	6
2.3. Trăsăturile puterii statale	8
§3. Exercitarea puterii în regimurile democratice	9
3.1. Moduri de exercitare a puterii rezultate din teoria suveranității populare	9
3.2. Regimul reprezentativ – mod de exercitare a puterii rezultat din teoria suveranității naționale	10
§4. Principiul separației puterilor în stat	11
4.1. Teoria clasică a separației puterilor	11
4.2. Critica și evoluția teoriei clasice a separației puterilor	13
4.3. Clasificarea regimurilor constituționale contemporane după criteriul separației puterilor	15
4.4. Principiului separației puterilor în Constituția României din 1991	20
Bibliografie	23

CAPITOLUL 2. TRĂSĂTURILE STATULUI ROMÂN CONTEMPORAN. VALORILE SUPREME ALE STATULUI ROMÂN	26
§1. România – stat național	26
§2. România – stat suveran și independent	28
§3. România – stat unitar și indivizibil	29
§4. România – stat de drept	30
§5. România – stat democratic și social	38
§6. Valorile supreme ale statului român	43
Bibliografie	47

CAPITOLUL 3. PARTIDELE POLITICE	51
§1. Apariția partidelor politice. Noțiunea de partid politic	51
§2. Statutul juridic al partidelor politice	53
2.1. Constituționalizarea partidelor politice	53
2.2. Funcțiile partidelor politice	54
2.3. Partidele politice și libertatea de asociere. Limitări ale dreptului de asociere în partide politice	55
§3. Reguli europene privind partidele politice	57
3.1. Reguli privind partidele politice în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului	57
3.2. Partidele politice în documentele Comisiei de la Veneția	58
§4. Partidele politice în ordinea constituțională a României	60
4.1. Scurt istoric	60
4.2. Legislația privind partidele politice în România	61
Bibliografie	71
CAPITOLUL 4. EXERCITAREA SUVERANITĂȚII	74
I. Alegerea reprezentanților. Sistemul electoral	74
§1. Noțiunea de sistem electoral	74
§2. Drepturile electorale	75
2.1. Dreptul de a alege	75
2.2. Dreptul de a fi ales	79
§3. Alegerile și drepturile electorale în reglementări europene	80
§4. Clasificarea sistemelor electorale și a modurilor de scrutin	82
4.1. Sistemul majoritar	83
4.2. Sistemul reprezentării proporționale	83
4.3. Sisteme mixte	85
4.4. Categoriile de scrutin	85
§5. Organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare în România	88
5.1. Stabilirea datei alegerilor. Circumscripțiile electorale, Registrul electoral și listele electorale	88
5.2. Autoritatea Electorală Permanentă	94
5.3. Birourile electorale	97

5.4. Secțiunile de votare. Buletinele de vot, semnele electorale și ștampilele electorale _____	102
5.5. Candidaturile _____	104
5.6. Campania electorală _____	110
5.7. Desfășurarea votării _____	112
5.8. Votul prin corespondență _____	115
§6. Stabilirea rezultatelor alegerilor și atribuirea mandatelor _____	119
6.1. Stabilirea rezultatelor alegerilor și a pragului electoral _____	119
6.2. Atribuirea mandatelor _____	120
§7. Alte prevederi ale legii electorale _____	123
II. Referendumul _____	125
§1. Reguli europene privind referendumul _____	125
§2. Reglementări constituționale și legale privind referendumul în România _____	127
§3. Referendumul în jurisprudența Curții Constituționale _____	131
Bibliografie _____	134
CAPITOLUL 5. PARLAMENTUL _____	138
§1. Scurt istoric al parlamentului. Definiție _____	138
§2. Funcțiile parlamentului _____	140
2.1. Funcția legislativă _____	141
2.2. Funcția de stabilire a direcțiilor și politicilor publice, interne și externe _____	142
2.3. Funcția de desemnare și avizare a unor autorități publice _____	142
2.4. Funcția de control _____	143
2.5. Funcția de conducere în politica externă _____	146
2.6. Funcția de „mediu de discuție publică” _____	146
2.7. Atribuții ale Parlamentului în legătură cu organizarea sa internă și cu funcționarea sa _____	147
§3. Structura parlamentului _____	147
§4. Organizarea și funcționarea Parlamentului _____	155
4.1. Organizarea internă a Parlamentului _____	155
4.1.1. Birourile permanente _____	156
4.1.2. Grupurile parlamentare _____	159
4.1.3. Comisiile parlamentare _____	160

4.2. Funcționarea parlamentului	167
§5. Mandatul parlamentar. Statutul deputaților și senatorilor	168
§6. Actele Parlamentului	175
6.1. Legea ca act juridic al Parlamentului. Legiferarea	176
6.1.1. Definiția și clasificarea legii ca act juridic al Parlamentului	176
6.1.2. Consiliul Legislativ	179
6.1.3. Procedura legislativă	180
6.2. Hotărârile Parlamentului	187
6.3. Moțiunile Parlamentului	188
Bibliografie	190
CAPITOLUL 6. PUTEREA EXECUTIVĂ – REPERE	
CONSTITUȚIONALE	194
§1. Considerații generale	194
§2. Structura executivului și a administrației publice potrivit Constituției României	195
§3. Guvernul – câteva repere constituționale și legale	197
§4. Administrația publică centrală	199
§5. Administrația publică locală	199
5.1. Principiul autonomiei locale	200
5.2. Principiile descentralizării și deconcentrării	201
§6. Raporturile Parlamentului cu Guvernul, potrivit Constituției României	203
§7. Răspunderea penală a membrilor Guvernului	218
Bibliografie	225
CAPITOLUL 7. PREȘEDINTELE ROMÂNIEI	
§1. Considerații generale despre instituția șefului de stat și poziția acesteia în regimurile constituționale contemporane	229
§2. Rolul și atribuțiile Președintelui României	231
§3. Alegerea Președintelui României	247
§4. Răspunderea Președintelui României	248
§5. Actele Președintelui României	254
Bibliografie	257

CAPITOLUL 8. CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

A ROMÂNIEI	261
§1. Natura juridică și funcțiile Curții Constituționale	261
§2. Organizarea Curții Constituționale	262
§3. Atribuțiile Curții Constituționale a României	262
3.1. Atribuțiile de contencios constituțional ale Curții Constituționale	263
3.2. Alte atribuții ale Curții Constituționale	265
§4. Procedura în fața Curții Constituționale	268
A. Procedura în cazul controlului constituționalității legilor înainte de promulgare	269
B. Procedura controlului constituționalității tratatelor sau a altor acorduri internaționale	272
C. Procedura controlului posterior intrării în vigoare a legii: soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate	273
D. Procedura controlului constituționalității inițiativelor de revizuire a Constituției	276
E. Procedura controlului constituționalității regulamentelor Parlamentului și a altor hotărâri ale Parlamentului	277
F. Procedura de soluționare a conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice	278
G. Procedura de constatare a existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României	283
H. Procedura în cazul judecării contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic	283
I. Procedura emiterii avizului privind suspendarea din funcție a Președintelui României	284
§5. Actele Curții Constituționale	285
§6. Constituționalizarea dreptului – principala consecință a controlului de constituționalitate	287
Bibliografie	291

CAPITOLUL 9. AUTORITATEA JUDECĂTOREASCĂ – REPERE

CONSTITUȚIONALE	294
§1. Puterea judecătorească și autoritatea judecătorească	294
§2. Principiile constituționale ale autorității judecătorești	296
2.1. Principiul legalității	296
2.2. Principiul independenței și imparțialității judecătorilor și instanțelor judecătorești	296
2.3. Folosirea limbii oficiale și a limbii materne în justiție	297
2.4. Principiul procesului echitabil	298
§3. Organizarea sistemului judiciar	298
3.1. Instanțele judecătorești	298
3.2. Ministerul Public	298
3.3. Consiliul Superior al Magistraturii	300
§4. Raporturile autorității judecătorești cu legislativul și executivul	301
Bibliografie	303